

1. אבות א:א

משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים, הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה.

2. דרך חיים למהר"ל אבות א:א

אמנם מה שאמר 'משה קבל תורה מסיני', ולא אמר שקבל התורה מפי הקב"ה, יש לפרש פי לכה אמר 'משה קבל תורה מסיני', פי זה מורה על עקר מעלת הקבלה של משה, שהיה הקב"ה מיחד לו מקום, והוא הר סיני, לתת לו שם תורה. ולא היה הדבר בקרי, פדכתיב אצל נביאי האמות (במדבר כג:ד) "ויקר אליהם אל בלעם", שלא היה מיחד אליו מקום קבוע לדבר. ולא נקרא זה שקבל התורה ממנו יתברך, אם היה הדבר במקרה אליו. פי הקבלה שהיא במקרה לא נקרא קבלה, כיון שקמקרה היה. פי המקבל מקבל מן הנותן אשר מכון למסר לו, ואז קובע לו מקום לזה. ולכה אמר 'משה קבל תורה מסיני', שהיה מיחד מקום לקבלה זאת, ולא היה כפון קבלה במקרה כלל...

3.

ועוד יותר מזה, פי הרב שלמד תורה לתלמיד, יש לרב צרוף אל התלמיד, והתלמיד אל הרב, פי נקרא רב אליו, וזה נקרא תלמידו, עד פי יש להם צרוף ביחד. ודבר זה בכל רב ותלמיד בעולם, אף אם לא יהיה מיחד אליו, על כל פנים הרב והתלמיד יש להם צרוף, במה שנה מלמד וזה מקבל. ולכה לא אמר 'משה קבל תורה מפי הקב"ה', פי זה היה משמע שיש כפון צרוף הרב והתלמיד ביחד, ואין זה כבוד כלפי מעלה, ולכה לא אמר 'משה קבל תורה מפי הקב"ה'...

4.

משה קבל תורה מסיני. אמר אצל משה לשון קבלה, פי המקבל הוא מקבל לפי כחו, ולא קבל משה כל התורה...אבל אמר 'ומסרה ליהושע', פי משה היה אפשר לו למסר כל אשר קבל ליהושע. וכן היה אפשר ליהושע למסר כל אשר מסר לו משה לזקנים, וכן זקנים לנביאים, וכן נביאים לאנשי כנסת הגדולה, כל אחד מסר כל אשר קבל לאחר, מפני שפחם יפה לקבל.

5.

אבל מן אנשי כנסת הגדולה התחילו הדורות לפחות ולהמעט, וכמו שיתבאר בסמוך, פי מן אנשי כנסת הגדולה ואילך התחילו הדורות למעט. ולכה אמר (משנה ג) 'אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק', ולא אמר 'שמעון הצדיק מסר התורה לאנטיגנוס איש סוכו', פי לא מסר לו כל תורתו שקבל, שהדורות התחילו לפחות ולהתמעט חכמתם, רק אמר 'אנטיגנוס איש סוכו קבל ממנו', פי קבל כפי כוחו כאשר היה לו לקבל...

6. ר' עובדיה מברטנורא אבות א:א

מסיני. ממי שנגלה בסיני:

לזקנים. שהאריכו ימים אחרי יהושע. ואותם הזקנים לזקנים אחרים עד שהגיעו לתחלתם של נביאים שהיו עלי הכהן ושמואל הרמתי:

לאנשי כנסת הגדולה. מאה ועשרים זקנים היו. זרפבל שרנה רעליה מרדכי בלשון (עזרא ב:ב), שהיו בימי עזרא כשעלו מן הגולה בבית שני. ומקלם, חגי זכריה ומלאכי ונחמיה בן חכליה וחקריהם. ונקראו כנסת הגדולה לפי שהחזירו העטרה לישראל...

7. נחלת אבות לאברבנאל א:א

הלמוד החמישי – שבענין קבלת התורה היתה מדרגת הזקנים גדולה ממדרגת הנביאים, מפני שמקור החכמה ומבוע התורה היה משה רבינו עליו השלום. ולכן נתתיב בהכרח שכל הקרב הקרב אליו יהיה עליון יותר במדרגתו מהמרחק ממנו, כענין השכלים הנבדלים המשפעים מהסבה הראשונה יתברך, שכל אשר התרחקו ממנו תהיה מדרגתם

יותר מועטת בהשפעה. והנה הזקנים היו יותר קרובים אל ההתחלה הקדושה ההיא – משה רבינו עליו השלום, ומפני זה היתה קבלתם יותר שלמה ומועטת הספקות מקבלת הנביאים, שהיו יותר מרחקים ממנו.

8. ואין לה שתאמר שהרוח הנבואי יהיה לו מבוא יותר גדול בבאור התורה מסברת הזקנים ודעתם, לפי שהנביאים לא נזכרו בקבלת התורה במה שהם נביאים, לשנאמר שהמה בנבואתם נדעו פרוש המצוות ואמתתם, אבל במה שהם חכמים, כי כבר השרישונו חכמינו זכרונם לברכה שבענין המצוות הנביאים הם כשאר בני אדם. ואם יאמר נביא הקב"ה אומר אלי שסברתי אמת אין שומעין לו. ואם היו אלה נביאים בסברא אחת ואלף ואחד חכמים בסברא אחת נפסק הדין עם החכמים ההם להיותם הרבים ולא עם הנביאים.

9. ולכן אמרו (במות קב.): אלו "יבא אליהו ויאמר חולצין במנעל שומעין לו... בסנדל אין שומעין לו". רצו בזה שהנביא במה שהוא נביא לא יפסק דבר במצוות פי אם בדרך סברתו וקבלתו מרבו במה שהוא חכם. וכמו שאמר (דברים ל"ב): "לא בשמים היא", כי לא הרשנו הקב"ה ללמד מן הנביאים כי אם מן החכמים אנשי הסברות והדעות. לא אמר ובאת אל הנביא אשר יהיה בימים ההם, אבל אמר (דברים י"ז): "ובאת אל הפקנים הלויים ואל השפט אשר יהיה בימים ההם". וכבר בארתי בפרשת כי יפלא ממה דבר סבת זה באמת.

10. דרך חיים למהר"ל אבות א:

וכן מה שאמר 'ויהושע לזקנים', ראויים ומיחדים הזקנים להיות הם מקבלים התורה מן יהושע. והנה מדריגת משה הנה כמו חמה (ב"ב עה.), שהיא פלה אור, וכאלו שאין לה גוף כלל. כן הנה משה פאלו הוא נבדל לגמרי מן החמר, כמו שבארנו פעמים הרבה מדריגת משה רבינו עליו השלום, שהנה פאלו הנה נבדל מן החמר. אמנם יהושע נמשל ללבנה (שם), שיש לה גוף, מקבל זהר מן החמה. וכן הנה יהושע מקבל מזהר משה, וכדכתיב (במדבר כ"ז) "ונתת מהודך עליו", והוא מדריגת יהושע, מתדמה ומתניחס אליו כיחוס הלבנה אל החמה, ולפיכך הנה יהושע מקבל מיחד למשה.

11. והזקנים שמדרגתם החמה, פי אין זמן אלא זה שקנה חכמה (קדושין לב.), והיו מוכנים הזקנים ההם לחכמה ביותר, והם מיחדים לקבל מיהושע. פי החכמה היא מדרגה יותר קרובה אל יהושע ממה שהיו הנביאים, וזה כמו שאמרו (ב"ב יב.) חכם עדיף מנביא. והינו מסתם נביא, אבל מדריגת משה ומדריגת יהושע, היו מיחדים שהם כפני חמה וכפני לבנה, ובדאי מעלתם על מדריגת החמה, ובמדרגתם נכללה החכמה מצד עלוי מדריגת נבואתם. ולפיכך אמר 'ויהושע לזקנים', לפי שהם קרובים אליו. 'וזקנים לנביאים', והנביאים קרובים אל הזקנים. פי אף שאמרו 'חכם עדיף מנביא', הם שתי מדרגות אשר יש להם ביחד צרוף וקשור גם כן, וזהו 'וזקנים לנביאים'.

12. גמרא מגילה יז:

מאה ועשרים זקנים ובהם כמה נביאים תקנו שמנה עשרה ברכות על הסדר

13. רמב"ם מבוא למשנה תורה:

בית דינו של עזרא הם הנקראין אנשי פנסת הגדולה, והם חגי זכריה ומלאכי, ודניאל חנניה מישאל ועזריה, ונתמיה בן חכליה ונרדכי ונרבל, והרבה חכמים עמם, תשלום מאה ועשרים זקנים. האחרון מהם הוא שמעון הצדיק, והוא הנה מפלל המאה ועשרים, וקבל תורה שבעל פה מכלן, והוא הנה כהן גדול אחר עזרא:

14. יומא ט:

(נחמיה ט:ד) ויצעקו אל ה' אלהים בקול גדול מאי אמור אמר רב ואיתימא רבי יוחנן

בָּיָא בְּיָא הִינּוּ הָאֵי דְאַחֲרֵיהּ לְמַקְדָּשָׁא וְקִלְיָהּ לְהִיכְלָהּ וְקִטְלֵינָהּ לְכַלְהוּ צְדִיקֵי וְאַגְלִינָהּ לְיִשְׂרָאֵל מְאַרְעָהוֹן וְעֵדֵינוּ מְרַקְדֵי בֵּינוּ כְּלוּם יְהִבְתָּה לָן אֶלָּא לְקַבּוּלֵי בֵּה אֲגָרָא לָא אִיהוּ בְּעֵינֵינוּ וְלָא אֲגָרָה בְּעֵינֵינוּ...
אוֹתֵיבוּ בְּתַעֲנִיתָא תְּלָתָא יוֹמִין וְתִלְתָּא לִילָוֹאֲתָא מְסֻרוּהוּ נִהְלִיָּהּ
אָמַר לְהוּ נְבִיא לְיִשְׂרָאֵל הִינּוּ יִצְרָא דְעִבּוּדָה זְרָה

15. סדר עולם רבה פרק ל

אֶלְכָסְנִדְרוּס מוֹקְדוֹן שְׁמֵלֶךְ י"ב שָׁנָה. עַד כָּאן הָיוּ הַנְּבִיאִים מְתַנַּבְּאִים בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִכָּאן וְאֵילָף הֵט אֲזַנְךָ וּשְׁמַע דְּבָרֵי חֲכָמִים (משלי כב:יז)

16. הגר"א שם

פְּרוּשׁ מְשֻׁהָרְגוּ אֶת הַיִּצְרָר הָרַע בְּטָלָה הַנְּבִוּאָה.

17. יומא ט:

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי לָמָּה נִקְרָא שְׁמֹן אֲנָשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה שְׁהִחֲזִירוּ עֲטָרָה לְיוֹשֻׁעָה:
אֲתָא מִשָּׁה אָמַר (דְּבָרִים י"ז) הָאֵל הַגְּדוּל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אֲתָא יְרַמְיָה וְאָמַר גּוֹיִם
מְקַרְקְרִין בְּהִיכְלוֹ אִיָּהּ נוֹרְאוּתֵיו לָא אָמַר נוֹרָא (ירמיה לב:יח) אֲתָא דְנִיָּאֵל אָמַר גּוֹיִם
מִשְׁתַּעֲבָדִים בְּכַנְיֵי אִיָּהּ גְבוּרוּתֵיו לָא אָמַר גְּבוּר (דניאל ט:ד).
אֲתוּ אִינְהוּ וְאָמְרוּ אֲדַרְבֵּה זֹו הִיא גְבוּרַת גְבוּרְתוֹ שְׁכּוּבֵשׁ אֶת יִצְרָר שְׁנוֹתָן אַרְבֵּי אַפְּסִים
לְרַשְׁעִים וְאֵלוּ הֵן נוֹרְאוּתֵיו שְׁאֵלְמָלָא מוֹרָאוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיאָךְ אוּמָה אַחַת
יְכוּלָה לְהִתְקַיֵּם בֵּין הָאוּמוֹת.

18. Rav Soloveitchik, "The Return to Zion", pages 149,150

They came and created a new concept of nationality, as well as a new idea of heroism, one of reverence and sacrifice. Knesset Yisrael is a nation not only through political-social community, not only through political sovereignty, not only through a large army, not only by "So all the cities of those kings, and all their kings, Joshua took and struck with the edge of the sword" (Joshua 11:12), not only by military leadership such as that of Othniel ben Kenaz, Shamgar ben Anat, and Barak ben Abinoam, not only by David and Solomon—but also by embodying a definite Torah ideology, by fighting for a particular world order, by observing laws and judgments, by identifying with the Shekhina. Heroism is sometimes demonstrated not only on the battlefield, but also in day-to-day life, in a stubborn fight for the realization of definite values, of creativity, and existence despite the obstacles...

19.

And when did the Men of the Great Assembly create the new idea of a historical and politically transcendent Shekhina nation? It is precisely when Jews had, through the grace of Cyrus, built their own kingdom and built it with self-sacrifice and heroism. It was precisely at that time when the Men of the Great Assembly proclaimed this new Shekhina nation. Indeed, we must have a state, as well as a legal-political nation with all its accoutrements, for the state and the nation will serve as the laboratory in which the great ideals and values of the political nation and values of "great, mighty, and awesome" will be realized. The Men of the Great Assembly argued that we should not reduce "great, mighty, and awesome" from its transcendental Torah attribute to "great, mighty, and awesome" in the political-legal sense.